

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Nc/5/2016
Identifikačné číslo spisu:	3508899364
Dátum vydania rozhodnutia:	12.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:3508899364.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu T. T., bývajúceho v L. č. XXX, zastúpeného JUDr. Jánom Legerským, advokátom so sídlom v Trenčíne, Nám. sv. Anny č. 25, proti žalovanej Obci Priepasné, zastúpenej JUDr. Emíliou Jancovou, advokátkou so sídlom v Novom Meste nad Váhom, Jurkovičova č. 13, o vypratanie nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 4C/235/2008, o vylúčení sudcu Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Denisa Vékonyho z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5Co/94/2016 takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Trenčíne JUDr. J. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5Co/94/2016.

Odôvodnenie

Sudca Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) JUDr. J. (ako člen senátu odvolacieho súdu, ktorému pripadla na rozhodnutie vec odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, ďalej len „zákonný sudca“) podaním do spisu z 28. apríla 2016 oznámil predsedovi krajského súdu, že sa vo veci cíti zaujatý, pretože právneho zástupcu žalobcu (advokáta JUDr. Jána Legerského) splnomocnil ako súkromná osoba zastupovaním ho vo veci sporného vlastníctva nehnuteľností ako aj vo veci ochrany jeho osobnosti.

Predseda krajského súdu nato listom z 28. apríla 2016, došlým Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 2. mája 2016 predložil spis na rozhodnutie podľa § 15 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“), majúci za to, že nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu, ktorý svoju zaujatosť oznámil.

Najvyšší súd, ktorý rozhodoval podľa § 16 ods. 1 O. s. p., preskúmal vec z hľadísk uvedených v ustanovení § 14 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že podmienky vylúčenia zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nie sú v tomto prípade splnené.

Sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 14 ods. 1 O. s. p.).

Účelom § 14 ods. 1 O. s. p. je prispieť k nestrannému prejednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon.

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla účastníka) uplatňujúceho námietku zaujatosti ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale

musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je teda to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti zákonného sudcu v prejednávanej veci, je potrebné konštatovať, že sudca sa podľa svojho vyjadrenia cíti byť zaujatý z dôvodu, že právnym zástupcom žalobcu je advokát, ktorého aj on sám splnomocnil ako súkromná osoba zastupovaním ho vo veci sporného vlastníctva nehnuteľností ako aj vo veci ochrany jeho osobnosti. Neuvedol však žiadne ďalšie konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali reálnosť a opodstatnenosť pochybností o jeho nestrannosti.

Pri rozhodovaní, či uvádzané tvrdenia preukazujú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti sudcu, vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry EŠLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja účastníka, či sudcu, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

Z obsahu podania zákonného sudcu síce vyplýva, že právny zástupca žalobcu je zároveň aj jeho právnym zástupcom v iných veciach, avšak súdu nie sú známe žiadne iné okolnosti, ktoré by vzťah medzi právnym zástupcom žalobcu a zákonným sudcom odlišovali od prípadu profesionálneho poskytnutia služby advokátom sudcovi ako svojmu klientovi. Samotná skutočnosť, že advokát svoje služby poskytne aj osobe, ktorá vykonáva funkciu sudcu však bez ďalšieho nezakladá stav, ktorý by mohol z objektívneho pohľadu spochybniť sudcovu nezávislosť v iných ním prejednávaných veciach. Ako už bolo vyššie uvedené, o takýto vzťah by sa mohlo jednať vtedy, ak by vzťah zákonného sudcu voči advokátovi bol charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho), resp. ak by

išlo o vzťah vybočujúci z medzí profesionálnej spoločenskej roviny.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), najvyšší súd nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p. zakladajúcich pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu a preto rozhodol, že ho nevylučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.